

פרשת שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (א, א)

נשאלת השאלה, בשביל מה נימנו בני ישראל בפרשת שמות לאחר שהם כבר נימנו בפרשת ויגש? ומה פירוש ו החיבור ב "ואלה"?

האור החיים מפרש ש-ו החיבור פירושה המשכיות בין אבותינו לבני יעקב [ישראל] בכך שהם המשיכו את מסורת אבותיהם וצידקת דרכיהם.

אך למה למעשה להכריז, "איש וביתו באו"? בני ישראל הגיעו למצרים, הרי זה ברור ולא גאווה גדולה.. ועוד שהמילה "באו" נראית מיותרת, הרי אומר הפ"ס "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", וממשיך הפ"ס "איש וביתו באו", הרי כבר מוזכר שבני ישראל "באים למצרים", מה המילה "באו" באה להדגיש? ונשאל עוד יותר, הרי בני ישראל הגיעו למצרים כבר בפרשת מקץ עם ירידת יעקב לפגוש את בנו יוסף ועוד קודם למעשה, בני ישראל ירדו עוד קודם בחיפושם אחרי יוסף, אז למה לחזור שוב על ביאת בני ישראל דווקא בפרשת שמות?

"איש וביתו" - ביתו זו אשתו! כאן טמונה התשובה!

הפעולה הראשונה של יעקב טרם ירידתו למצרים הייתה, ואת יהודה שלח אל יוסף להורות לפניו להורות מה? שהיה מתקין לו תלמוד תורה והיה מלמד את בני ישראל תורה למען לא תשכח מפי זרעו, שהיא התשובה לטענת פרעה, "תכבד העבודה על האנשים ואל ישעו בדברי שקר", פרעה חושש מלימוד התורה של ישראל, שהיו להם מגילות והיו משתעשעין בהם בשבת, "אל ישעו בדברי שקר", אל יהיו נופשין ביום השבת יחד עם נשותיהם ומשפחתם.

לפי שידע יעקב אבינו שהמצרים שטופים בזימה, עמד והשיא את בניו, בניו נשים קודם הגעתם למצרים למנוע התבוללות חלילה וכערובה לשמירה על טוהר ביתם של ישראל שלא היה קורה לולא נשות ישראל הכשרות והצנועות, "בשעה שירדו למצרים היו צנועים כל אחד בתוך אוהלו, שנאמר" איש וביתו באו" ראובן לא הביט באשת שמעון אלא רק באשתו שלו וכן הלאה.

בהמשך הפרשה מופיע פ"ס קצת תמוה, "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף, ויאמר אל עמו הנה עם ישראל רב ועצום ממנו", יש כמה קושיות בפ"ס זה, ראשית, איך בדיוק מלך מצרים, "לא ידע את יוסף"? הרי הוא שלט על כל מצרים בתמיכת מלך מצרים הקודם, שנית, "עם ישראל רב ועצום ממנו"? הרי מצרים היתה כמעט האומה הגדולה בין כל האומות באותה תקופה, האם בני ישראל יותר גדולים מהם?

פרעה מלך מצרים פחד מבני ישראל, כן, פשוט פחד, בני ישראל היו אמנם מועטים מהעם המצרי אך חזקים מהם לעין ערוך! הנה עם ישראל רב ועצום ממנו, ישראל נהפך לעם, ! מה התכונה של "עם"?

הרי ישנם הרבה עמים שנכחדו לא עלינו, מה ייחד עם בני ישראל בעיני פרעה בכך שהוא הכתירם לעם?

"כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל", בית יעקב אלו הם הנשים, שקיבלו תורה לפני הגברים!!

"ותורת חסד על לשונה" מתחבר נפלא עם מעשה המילדות, "ותיראן המלדות את האל-קים ולא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים ותחיין את הילדים", פסוק זה מתחבר יחד עם המילה "ואלה שמות בני ישראל" ו"החיבור מהווה סימן להמשכיות, יחד עם הביטחון ב"ה" הם הם שגרמו לבני ישראל להיות, "רב ועצום ממנו", מה שמתחבר נפלא עם ברית המילה של בנו של משה בשעת חזרתו מצרימה בציווי ה"כדי לגאול את בני ישראל מעבדותם" ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על

פרשת שמות

החמור וישב ארצה מצרים, ויקח את מטה האלהים בידו, ויאמר ה' אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה את כל המופתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם.

ואמרת אל פרעה בני בכורי ישראל, ואמר אליך שלח עמי ויעבדני, ותמאן לשלחו הנה הורג את בכר בכורך, ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו. . ותקח צפורה צר ותכרת את ערלת בנה ותגע לרגליו ותאמר כי חתן דמים אתה לי, וירף ממנו אז אמרה חתן דמים למולת."

עם ישראל נחשב לפני ה' כבן בכור, לא פחות, שצריך לעבור " ברית מילה" כדי לטהרו מטומאת מצרים שלא באשמתו, " חתן דמים למולת", ברית המילה והשלכתה לרגלי משה דומה לקרבן הפסח שבני ישראל עתידים להקריב בשעת גאולתם ממצרים, ה" דורש מאיתנו אמונה בו ובשליחותינו כשאנו מקיימים את מצוותיו, ברית המילה, מעבר למשמעותה הפיזית שהיא ברית עולם בינינו לקב"ה עוד מימי אברהם אבינו היא גם ברית של מילים .. " ויהי בימים הרבים הם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים ויזכר אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים", בני ישראל מתאחדים כולם בתפילה לבורא עולם על העול הקשה של העבודה, וידע אלהים", רגע, מה? הוא לא ידע עד עכשיו מכל הסבל שהם עוברים, ? ברור שכן! והוא גם לא שכח את בריתו איתנו כל התקופת העבדות, לפי המפרשים בני ישראל התפללו תפילה, אך ללא מילים, שכן תפילה ללא מילים היא לעיתים חזקה יותר מאשר תפילה רגילה, " וידע אלהים" " נתן עליהם לב ולא העלים עיניו [רשי], " וירא - "וידע" מה הבדל בין ראייה לידיעה?

ראיה מציינת דברים גלויים, ידיעה מציינת דבר נסתר, ה" ראה את כל העוולות שהמצרים עושים לבני ישראל, וידע את אשר המצרים עושים להם בחדרי חדרים, " וידע" את הצער אשר בלב ישראל, הראייה הכי חזקה לכך היא מעשה הגרושין של עמרם ויוכבד, " ויקח איש מבית לוי ויקח את בת לוי" חז"ל מספרים על עמרם שהיה גדול הדור שפרש מאשתו בעקבות הגזרה הנוראה, " כל הבן הילוד היאורה השליכוהו " מה שגרם גם לגרושי בני זוג רבים, עד שבאה מרים בתו ואמרה, גזרתך קשה מגזרת פרעה, פרעה גזר רק על הזכרים ואתה גוזר על כולם, עמד והחזיר את אשתו וכך כל אנשי הדור. אנו רואים שגאולת ישראל באה בעיקר אודות לנשים וכמובן אודות ל- " אהיה שלחני אליכם"

הקב"ה בכבדו ובעצמו גאל את ישראל ממצרים, לא מלאך ולא שרף, אשתו זו ביתו " בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים", המצרים דבקו בפ"ס, "למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשיו, לכו לסבלותיכם"... תכבד העבודה על האנשים ואל ישעו בדברי שקר", המצרים רצו שהעבדות תשכיח את עולמם הטהור של ישראל ואת ביתם ונשותיהם, וכך להפריד בין בני הזוג דבר שהיה חלילה מכלה את עמנו, רשי מסביר שעבודת פרך הינה " עבודה קשה המפרכת את הגוף ומשברתו", רס"ג מגדיר אותה כ" ביזוי והשפלה", המצרים הפכו את ישראל לכלי עבודה הדומים לבהמות, וכך ניסו לגזול מהם את צלם האנוש שבו נברא האדם, ולא רק שהם החלו להשליך את הזכרים ליאור, אלא מעשי זוועה נוספים הכוללים פגיעה בכבודן של בנות ישראל, מה שמתקשר למכת הערוב, הרשב"ם מפרש את הערוב כ" מיני זאבים שהם נקראים ערוב על שם שדרכם לטרוף בלילות", רמז למה שעשו המצרים לנשות ובנות ישראל, באו בלילה לבתיהם ותקפו את הנשים כחיות רעות בעוד שבעליהם עובדים בפרך ולא יכולים להושיען! , לכן מכת הערוב מתאימה לאותו עם שהפך לחיה טורפת.

אך הנשים למרות הכל שראו את בעליהם מושפלים וכך שהמצרים לא נותנים להם לחזור לבתיהם כדי לשמור על טוהר הנישואים, היו באות אליהם לשדות, והיו יוצאות לשאוב מים לפני כן לחמם לבעליהם, והקב"ה היה מזמן להם דגים קטנים בתוך המים והיו שופתות שתי קדרות, אחת של מים חמים ואחת של דגים, ומוליכות אותם אל בעליהם, ורוחצות אותם וסכות אותם, ומאכילות אותם כדי להחיות נפשן

פרשת שמות

ועדין היו הגברים עצבים, כי לא שכחו איך השפילום וקל וחומר את נשותיהם שהרי הם אחד ! , ורצו לשמחם הנשים, והיו מוכרות חלק מהדגים ולוקחות יין כדי לשמח את בעליהם ומתקשטות ומתייפות , ולאחר ששתו ואכלו אמרו להם, " נאה אני ממך , וזה היה מחזיר , נאה אני ממך וכך היו מרגלים עצמם באהבת איש ואשתו הטהורה והקב"ה היה פוקדן והיו פרים ורבים , מה עוד שהדגים הם סמל לפרייון ונגד עין הרע ...

" בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, " שלא שינו שמם, ולא שינו לשונם, ולא אמרו לשון הרע, ולא נמצא בהם אחד פרוץ בערווה , ארבעתם כנגד אולי ארבע כוסות וכנגד ארבע האמהות, " שרה רבקה רחל ולאה" , ואפשר להוסיף גם סיבה חמישית , בזכות שמירת השבת שהקפידו עליה ישראל, אודות למשה שביקש יום מנוחה ואודות ל ה" יתברך קיבל את יום השבת שהיא אות הברית בינינו לקב"ה כמו ברית המילה , וקדושת הבית שבלעדיה אין אפשרות לממש את חיינו כיהודים, הקב"ה סייע לנו בכל אלה למרות הקשיים , ובנות ישראל היו שליחות חשובות שבלעדיהן אולי לא היו נגאלים ישראל חלילה , מה שתקף גם היום ומראה על חשיבות שמירת קדושת המשפחה, הקמת בתים טהורים על בסיס התורה וארבעת הדברים שנגאלו בהם ישראל [חמישה בעצם...] ,עלינו להמשיך לדבוק בדרך זו באחדות ולזכור שחודש טבת שאנו לקראת בסופו אפשר לכתוב עם שתי נקודות קטנות [כנגד הבעל ואשתו] מעל האות "ט" ומעל האות " ב" [חולם] ואז נקבל את המילה " טובות" [ככתיב מלא"] כרמז לנשים הצדקניות שבזכותן התאחד עם ישראל שאולי קטן אבל חזק לעין ערוך ולהודות להן על כל הטובות שזכינו אודות להם ועדין עד ימנו אנו !